

КАФЕДРА ТЕОРІЇ МУЗИКИ

Аналіз музичних творів

Освітній ступінь	бакалавр
Спеціальність	музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	культура і мистецтво
Спеціалізація	оперний спів
Статус	обов'язкова
Семестровий контроль	Залік, іспит

Курс	2
Семестр	3,4

ECTS	4
Годин	120
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	52

Інформація про викладача

ПІБ	Войтенко Олексій Сергійович Старший викладач, кандидат мистецтвознавства Івко Анна Валеріївна Старший викладач, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=nxPeB1cAAAAJ https://scholar.google.com/citations?user=fQD3wvQAAAAJ&hl=ru
e-mail	vojtyla@gmail.com anna.ivko@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

В курсі музично-теоретичних дисциплін центральне місце займає наука про музичну форму, що синтезує всі інші розділи музично-теоретичної науки, а саме: вчення про гармонію, мелодику, поліфонію, ритміку, інструментовку та інші. Саме ця теоретична дисципліна оперує таким комплексом понять, що дозволяє їй бачити музичний твір максимально деталізовано.

Предметом курсу «Аналіз музичних творів» є процес становлення та історичного розвитку музичної мови та формотворення, специфіка їх прояву в музичному творі, як в певному історико-культурному феномені. **Об'єктом** навчальної дисципліни є музичний твір як цілісність, що є репрезентантом музичного мислення та відображенням ідей епохи, національної художньої школи, стилю композитора тощо.

Метою курсу є пізнання і осмислення сутності музичного твору як культурно-художнього феномена, що репрезентує в собі весь спектр складових музичного мистецтва: від історичної епохи до конкретної музичної композиції.

Дана мета курсу обумовила наступні його **завдання**:

- оперування конвенційними науковими поняттями і термінами: стиль, жанр, композиція, музична мова, музичний синтаксис тощо;
- розвиток практичних навичок аналізу музичного твору як звукової цілісності, що складається із взаємопов'язаних елементів: мелодії, ритму, гармонії, фактури тощо;

- розвиток практичних навичок аналізу музичного твору як художнього феномена;
- вміння визначити закладені в музичному творі різні можливості виконавських інтерпретацій.

Структура. Навчальний курс складається з двох модулів: “ Принципи організації матеріалу в музичному творі” та “ Історія розвитку західноєвропейських музичних форм Нового часу ”, та з чотирьох змістових модулів: 1. Специфіка музичного мовлення та способи його організації; 2. Загальні принципи дво- та тричастинності в музиці; 3. Музичні форми на основі принципу тотожності; 4. Музичні форми на основі принципу контрасту.

Курс включає як лекційні, так і семінарські заняття. На лекціях викладаються основні теоретичні положення та формується алгоритм засвоєння теоретичного матеріалу: теоретична інформація виявляється у процесі аналізу певного музичного твору (або групи творів) — як репрезентанта даного стилю. За отриманою внаслідок аналізу теоретичною інформацією спільними зі студентами зусиллями утворюється “модель” явища, що віддзеркалює його закономірні риси та властивості. Семінарські заняття проводяться за темами курсу, вони також включають аналітичні роботи: аналіз певних музичних творів у світлі проблематики тем курсу. Семестровий контроль здійснюється у формі заліку. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Перелік тем

Тема 1. Предмет аналізу музичних творів: мета та завдання

Тема 2. Музичний жанр. Музичний стиль

Семінар. Поняття полістилістики в музиці ХХ ст.

Тема 3. Музична мова та мовлення.

Семінар. Функції мови як основного комунікативного фактора.

Тема 4. Тема та тематизм.

Тема 5. Музичний синтаксис, масштабно-синтаксичні структури.

Семінар. Масштабно-синтаксичні структури та їх роль у становленні та видозміненнях тематичного матеріалу.

Тема 6. Функції частин в музичній формі. Засоби експонування та розвитку матеріалу.

Семінар. Функціональні основи музичної композиції. Система функціонально-композиційних рівнів.

Тема 7 Період. Класифікація. Різновиди.

Семінар. Різновиди періодів: „моцартівський” період, період типу розгортання. Складний період.

Тема 8. Прості багаточастинні форми: двочастинна та тричастинна.

Семінар. Етапи розвитку простих форм.

Тема 9. Музичні форми західноєвропейського бароко. Фуга.

Семінар. Фуга як вища форма імітаційно-поліфонічного мистецтва.

Тема 10. Варіаційна форма.

Семінар. Варіації в музиці ХХ ст. та їх різновиди.

Тема 11. Складні багаточастинні форми та їх різновиди.

Семінар. Етапи еволюції складних форм.

Тема 12 Рондо. Рондоподібні форми.

Семінар. Рондо в музиці ХХ століття: індивідуальні прояви жанру та форми.

Тема 13 Сонатна форма та її різновиди.

Семінар. Сильова еволюція сонатної форми.

Тема 14 Циклічні форми.

Семінар. Цикли у вокальній музиці: об’єднуюча роль тексту, сюжету та різних композиційних прийомів.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, презентація, диспут.

Навчальні ресурси

Лекційні та семінарські заняття проводяться на платформі Zoom. Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	10
2.	Виконання завдань з комплексу практичних робіт для самостійної роботи, опрацювання тем, та окремих питань, які винесені на самостійне опрацювання	20
3.	Відвідування аудиторних занять, виконання аналітичних робіт за темою заняття	15
4.	Виконання модульної контрольної роботи	5
5.	Залік. іспит	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

“Відмінно” отримує студент, який:

- виконав усі завдання для самостійної роботи
- дав вичерпну відповідь на теоретичні запитання
- повно й переконливо виконав аналіз твору продемонстрував здатність узагальнювати інформацію
- висловлював самостійні міркування та зумів обґрунтувати свої позиції, навести переконливі приклади
- струнко вибудував відповідь
- залучав до відповіді власний професійний досвід
- прагнув сполучати набуті у курсі знання зі своїм виконавським фахом,

що у сукупності свідчить про освоєння навчального матеріалу, збагачення свого професійного досвіду.

“Добре” отримує студент, який:

- не повністю (на 70-80%) виконав завдання для самостійної роботи
- у цілому розкрив зміст теоретичних запитань, але припускався помилок
- неповно проаналізував параметри музичної мови у музичному творі, не все зміг пояснити й довести
- продемонстрував обізнаність у історичних та теоретичних питаннях курсу, але не систематизував набуту інформацію
- прагнув висловлювати власні думки, але не спромігся їх підтвердити,

що у цілому свідчить про неповне засвоєння навчального матеріалу;

“Задовільно” отримує студент, який:

- виконав лише 50-60% завдань
- частково висвітлив зміст теоретичних запитань
- фрагментарно проаналізував музичний твір, проявив часткове розуміння закономірностей організації музичного процесу
- проявив недостатню обізнаність у матеріалах курсу, відсутність розуміння логічних взаємовідносин між ними
- слабо орієнтувався у історико-стильовому аспекті курсу,

що у цілому свідчить про поверховий характер знань, часткове засвоєння матеріалів курсу

“Незадовільно” отримує студент, який:

- виконав лише окремі (до 50%) завдання
- не орієнтувався у змісті теоретичного запитання
- припускався грубих помилок в аналізі
- продемонстрував нездатність вибудувати відповідь та пояснити наведену у відповіді інформацію,

тобто, не опанував навчальний матеріал.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах тощо.

Рекомендована література

1. Анализ музыкальных произведений: Программа-конспект для исполнительских факультетов музыкальных вузов. – М., 1972.
2. Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. – М., 1978.
3. Бонфельд М. Анализ музыкальных произведений. Структуры тональной музыки. – Ч. 1, 2. М.: Владос. – 2003.
4. Горюхина Н. Эволюция сонатной формы. – К., 1973.
5. Горюхина Н. Эволюция периода. – К., 1975.
6. Задерацкий В. Музыкальная форма. Вып. 1. – М.: Музыка, 1995.
7. Кузнецов И. Теоретические основы полифонии XX века. – М.: НТЦ «Консерватория», 1994.
8. Мазель Л. Строение музыкальных произведений. – М.: Музыка, 1979.
9. Мазель Л., Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. – М., 1967.
10. Михайлов М. Стиль в музыке. – Л.: Музыка, 1981.
11. Мискаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации: учебное пособие. – К.: 2012
12. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. – М.: Музыка, 1982.
13. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. – М.: Владос, 2003. – 248 с.
14. Полифония: Сб. статей / Составитель и ред. К.Южак. – М.: Музыка, 1975.
15. Програмовані посібники в курсі аналізу музичних творів: Методичні рекомендації для викладачів музичних навчальних закладів. – К., 1997.
16. Протопопов В. Вариационные процессы в музыкальной форме. – М.: Музыка, 1967.
17. Протопопов В. Очерки из истории музыкальных форм XVI-XIX веков. – М.: Музыка, 1979.
18. Ручьевская Е. Классическая музыкальная форма. Учебник по анализу. – СПб.: Композитор, 1998.
19. Ручьевская Е. Функции музыкальной темы. – Л.: Музыка, 1977.
20. Симакова Н. Контрапункт строгого стиля и fuga. История. Теория. Практика. Учебное пособие Ч. 1 – М.: Композитор, 2002.
21. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. – М.: Музыка, 1973.
22. Сохор А. Вопросы социологии и эстетики музыки. Статьи и исследования. – Л.: Сов. композитор, 1981. – Вып. 2.
23. Тюлин Ю. и др. Музыкальная форма. – М., 1974.
24. Фраенков В. Учебник полифонии. – М.: Музыка, 1987.
25. Холопов Ю. Введение в музыкальную форму. – М.: Московская государственная консерватория им. П.И.Чайковского, 2006 — 432 с., нот.
26. Холопов Ю. Концертная форма у И.С.Баха // О музыке. Проблемы анализа. – М.: Сов. композитор, 1974.
27. Холопов Ю. Принцип классификации музыкальных форм // Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. – М.: Музыка, 1971.
28. Холопова В. Музыка как вид искусства. – М., 1990. – 261 с.
29. Холопова В. Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. – СПб.: Лань, 1999.
30. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Вариационная форма: Учебник. – М., 1974.
31. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Сложные формы: Учебник. – М.: Музыка, 1984.
32. Цуккерман В. Музыкальные жанры и основы музыкальных форм. – М.: Музыка, 1964.
33. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. – К.: Заповіт, 1998.
34. Шип С. Музыкальная речь и язык музыки. – Одесса: Изд-во ОДК им. А.В.Неждановой, 2001.
35. Якубьяк Я. Аналіз музичних творів. Музичні форми. Ч. 1. – Тернопіль: Знання, 1999.